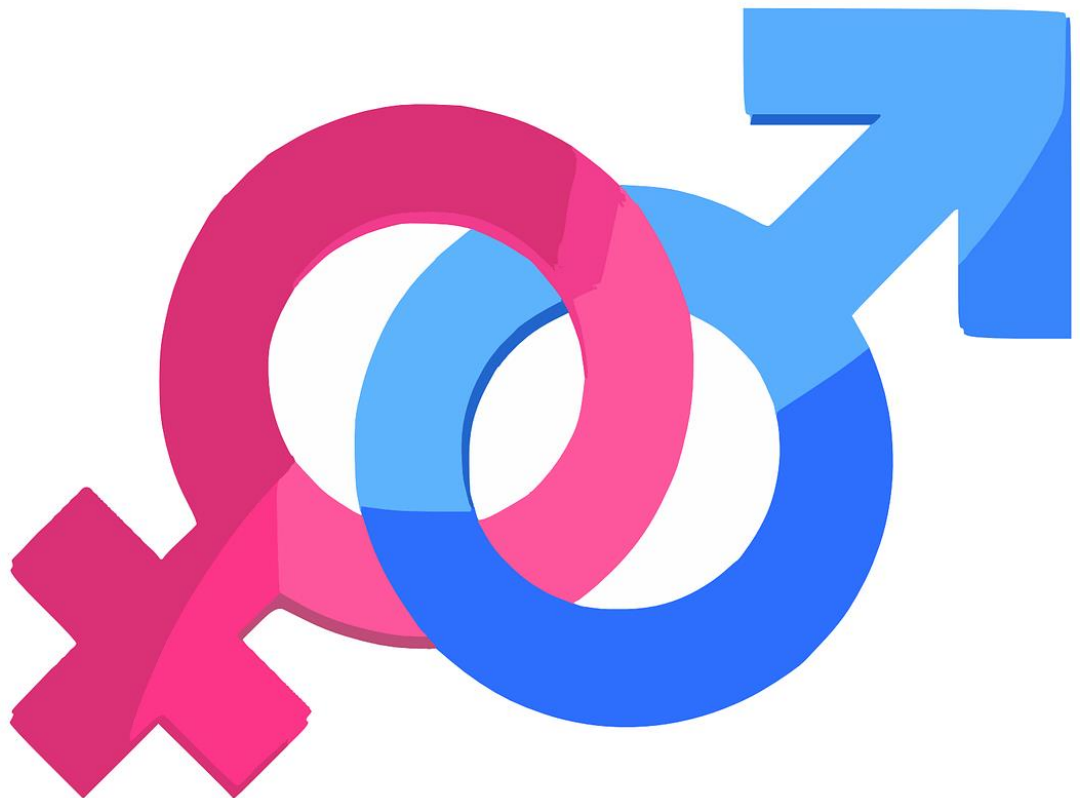

Protokol sexuality, vztahů a intimity

Platný od 1. 4. 2023

Protokol sexuality, vztahů a intimity

Co je Protokol sexuality, vztahů a intimity

Protokol sexuality, vztahů a intimity (dále jen Protokol) je základním dokumentem vymezujícím rámec této problematiky, jak ji aktuálně chápeme a vysvětlujeme v Chráněném bydlení Naplno. Je živým materiálem, který pružně reaguje na aktuální potřeby klientů v oblasti vztahů a intimity.

Účelem je:

- Pojmenovat rámec práce s klienty v oblasti vztahů a intimity.
- Vymezit pravidla, která tuto oblast práce ošetřují.
- Vymezit práva a povinnosti klientů i pracovníků.

Co je sexualita

Sexualita je nedílnou součástí každé lidské bytosti. Její plný vývoj závisí na uspokojování základních lidských potřeb, jako jsou vztahy s druhými lidmi, intimita, emoční vyjádření něhy a lásky, uspokojování sexuálních potřeb. Plný rozvoj sexuality je nezbytný pro individuální, interpersonální a sociální blaho každého člověka.

Světová zdravotnická organizace definuje sexualitu jako „*souhrn tělesných, citových, rozumových i společenských stránek člověka jakožto sexuální bytosti, který obohacuje osobnost, zlepšuje její vztahy k lidem a rozvíjí schopnost lásky*“.

Proč v Chráněném bydlení Naplno potřebujeme Protokol sexuality?

Protokol zavádíme, neboť dlouhodobě vnímáme velkou potřebu klientů řešit otázky partnerských vztahů, intimity a sexuality v jejich každodenním životě. Potřebám klientů jsme otevření, respektujeme je a jsme ochotni je podpořit v naplňování přání a tužeb v této oblasti.

Důvody zavádění protokolu sexuality:

- Reagujeme na nově vzniklé potřeby a situace v životech klientů.
- Klademe důraz na partnerský přístup ke klientům, tzn., ctíme právo klientů se svobodně rozhodovat i v oblasti vztahů a intimity.

- Reagujeme na potřebu zaměstnanců pracovat v této oblasti profesionálně, vzdělávat se v problematice, sjednotit se v přístupu k sexualitě, nastavit pravidla a hranice práce.
- Pomocí Protokolu transparentně zveřejňujeme, proč a jak pracujeme s tímto tématem.
- Víme, že vznikají rizika, když se se sexualitou v sociálních službách nepracuje. Proto je důležité mít problematiku práce se sexualitou popsanou a zakotvenou v základních pilířích naší služby.

Rizika pro klienty:

- Z neznalosti a žádné osvěty v oblasti sexuality se může klient stát obětí sexuálního násilí nebo pachatelem trestního činu.
- Nedostatek dovedností může vést k nevhodnému jednání a chování klientů na veřejnosti i v soukromí.
- Negativní pojetí a pochopení vlastní sexuality může mít negativní vliv na psychické i fyzické zdraví klientů. Může se u nich projevovat zvýšená nervozita, zmatenost, agresivita nebo naopak apatie.

Rizika pro pracovníky:

- Z nedostatku informací a žádné sexuální osvěty může klient asistenta mylně nařknout ze sexuálního obtěžování nebo násilí.
- Z nedostatku osvěty a informací u asistentů může dojít k překročení profesionálního vztahu a emočního navázání klienta na asistenta.

Naše pojetí práce se sexualitou

Dlouhodobě se snažíme o zkvalitnění života klientů a o jejich co největší zapojení do běžného života se všemi právy i povinnostmi. Klient je pro nás partner, který by měl o svém životě v největší možné míře rozhodovat sám, a to i v oblastech sexuality.

Snažíme se při poskytování služby pracovat co nejvíce individuálně, bez předsudků a negativního hodnocení. Věříme ve schopnosti klientů a snažíme se na nich stavět.

- Pomáháme a podporujeme klienty v mezilidských a partnerských vztazích. Respektujeme jejich sexualitu a nabízíme jim v této oblasti osvětu.

- Rodičovství není prioritou naší služby, ale pokud k takové životní situaci dojde, nabízíme podporu.
- Uvědomujeme si nutnost naší služby zaujmout společný postoj k této problematice. Protokol je závazný pro všechny naše pracovníky.

Principy a zásady práce

Sexualita, intimita a vztahy jsou citlivá témata, a i vše další, co k tomu patří. Práci v této oblasti chceme vést citlivě, diskrétně a individuálně tak, jak každý klient potřebuje podle svých schopností, dovedností a zkušeností v bezpečném životě.

Při zavádění práce se sexualitou ctíme tyto principy:

- **Práva člověka** – žádná práva nikdy nezpochybňujeme, naopak se snažíme vytvářet takové prostředí, kde mohou být naplňována beze zbytku.
- **Individualita** – pracujeme v přístupu zaměřeném na člověka. Základem je zjištění potřeb každého člověka a jejich respektování a naplnění.
- **Anonymita** – klient má právo na anonymní spolupráci, pracovníci jsou zavázáni mlčenlivostí (výjimku tvoří situace, u kterých je stanovená zákonná ohlašovací povinnost, jako jsou např. znásilnění, pohlavní zneužití apod.).
- **Jednotnost a závaznost** – při zavádění a naplňování Protokolu pracují všichni zaměstnanci jako jednotný tým a každý dodržuje pravidla v něm zakotvená.
- **Hranice ve vztahu klient X pracovník** – důležitá je jasně nastavená hranice profesionálního vztahu, která pomáhá udržet bezpečí pro klienta i pracovníka.
- **Kultura komunikace a prostředí** – respektující a citlivý způsob komunikace pomáhá navodit důvěru klienta pro otevřené vyjádření jeho potřeb a jejich následné naplňování. Vytváříme prostředí, kde se klienti cítí bezpečně a mohou svobodně o svých potřebách mluvit:
 - v soukromí, ve vhodném prostředí;
 - s osobou, které důvěřují;
 - s osobou, která má dostatečný nadhled a otevřenost;
 - s osobou, která je pověřena službou jako sexuální důvěrník a má to v náplni své práce.

Osvěta

Osvěta v oblasti sexuality (vztahů a intimity) je základem pro bezpečný a plnohodnotný život klientů, jehož kvalitu právě tvoří vztahové a sexuální naplnění.

Pro vedení osvěty mezi klienty Chráněného bydlení Naplno máme k dispozici výukové materiály a odborné publikace. Využíváme osvětových setkání se sexuálním důvěrníkem.

Cíle osvěty:

- Zprostředkování informací.
- Určení vlastních hranic.
- Poznání sebe sama.
- Navazování a udržování vztahů.
- Péče o své tělo.
- Intimita.
- Prevence pohlavně přenosných nemocí.
- Prevence sexuálního zneužití.
- Prevence překročení zákonných hranic.
- Prevence neplánovaného těhotenství.

Jaká máme práva a povinnosti v oblasti sexuality

Klient

Klient má právo:

- Vyjadřovat a projevovat potřeby v oblasti vztahů a intimity.
- Určení svých osobních a intimních zón a jejich respektování.
- Vyžádání poradenství v oblasti sexuality.
- Na důvěrnost sdělených informací.
- Na soukromí.

Klient má povinnost:

- Respektovat intimní a osobní zóny ostatních lidí.
- Respektovat právo na soukromí a intimitu ostatních klientů i zaměstnanců.
- Respektovat domluvená pravidla na společných setkáních i individuálních konzultacích.

Zaměstnanec

Zaměstnanec má právo:

- Podílet se na průběžných úpravách Protokolu a vyjadřovat se k problematice vztahů a sexuality.
- Odmítnout přímou práci v oblasti sexuality, pokud to přesahuje jeho osobní hranice.
- Na respektování osobních hranic klienty i dalšími zaměstnanci.

Zaměstnanec má povinnost:

- Znat a dodržovat Protokol i s ohledem na to, zda se sexualitě klientů věnuje přímo (sexuální důvěrník).
- Dodržovat práva a povinnosti v rámci sexuality u klientů i zaměstnanců.
- Přistupovat ke všem klientům rovným, nehodnotícím a nediskriminujícím způsobem.

Opatrovník

Opatrovník klienta má právo:

- Seznámit se s Protokolem a dostat doplňující informace o jeho naplňování a zavádění do praxe.
- Předávat podněty, vznášet námítky a stížnosti na způsob zavádění a naplňování Protokolu v rámci poskytovaných služeb.

Vzdělávání a kompetence našich zaměstnanců

Všichni zaměstnanci CHB Naplno znají protokol sexuality a řídí se jím.

Zaměstnanci v přímé péči jsou proškolení v kurzu „Sexualita a vztahy lidí s postižením I“. Pokud vzniklé téma překročí jejich osobní hranice, odkazují klienta na sexuálního důvěrníka.

Pro potřeby služby a naplňování práce se sexualitou, existuje pracovní skupina „Vztahy a sexualita“. Je složena z pracovníků v přímé péči, kteří jsou schopni pracovat se sexualitou klientů.

Schůzky probíhají cca 1x za dva měsíce. Každé pracoviště Chráněného bydlení Naplno má ve skupině jednoho až dva zástupce, kteří přinášejí témata, na kterých se v rámci schůzky metodicky pracuje.

V případě potřeby jsou další témata předána sexuálnímu důvěrníkovi. Ten pak individuálně sjednává schůzky s klienty nebo pracuje skupinově na osvětě klientů. Případné klíčové výstupy se projednávají na poradě managementu.

Sexuální důvěrníci jsou organizací pověřeni zaměstnanci, kteří absolvovali kurz „Sexualita a vztahy lidí s postižením II“. Pro správné fungování systému práce se sexualitou, vztahy a intimitou je potřeba, aby v rámci Chráněného bydlení Naplno fungovali alespoň dva sexuální důvěrníci.

Sexuální důvěrník pracuje po schválení vedoucím Chráněného bydlení Naplno. Role a působení sexuálního důvěrníka je následně potvrzena v jeho náplni práce.

Kompetence sexuálního důvěrníka je omezena při výskytu speciálních potřeb klienta. Pokud k takové situaci dojde, společně s klientem vyhledají specialisty z daných oblastí (lékař, sexuolog, terapeut, psycholog atd.).

Pro práci sexuálního důvěrníka můžeme využívat i externí sexuální důvěrníky, dle dohody a přání klienta.

Vypracovala: Pavla Dobešová

Zdroj: Venglářová M., Eisner P.: Sexualita lidí s postižením a znevýhodněním. Portál, Praha 2013.

V Jindřichově Hradci dne 15. března 2023

Mgr. Aleš Adamec
vedoucí Chráněného bydlení Naplno